

SPOŠTOVANE BRALKE IN BRALCI!

PRED VAMI JE 7. ŠTEVILKA NAŠEGA GLASILA, KI JE ZADNJA V TEM LETU. OMENITI MORAMO, DA JE TO ZADNJA ŠTEVILKA ČASOPISA V TEJ OBLIKI. V NOVEM LETU BO NAŠ AERO IZHAJAL POGOSTEJE, UREDNIŠKI ODBOR PA SE JE ODLOČIL, DA BO DOBIL ČASOPIS OBLIKO REVIJE.

V NOVEM 1979. LETU VAM ŽELIMO VSE LEPO IN DOBRO

UREDNIŠTVO

*Srečno
1979*

Naš intervju

Za NAŠ INTERVJU z našim glavnim direktorjem smo se odločili iz dveh razlogov: zato ker je zaključek leta in zato ker je poteklo njegovo štiriletno mandatno obdobje na delu in nalogah glavnega direktorja in se hkrati pričelo novo. Tako smo se pogovarjali tudi o načrtih za bodoči razvoj DO Aero.

NAŠ AERO: Tovariš Zupančič, ali nam bi lahko povedali nekaj o najbistvenejših trenutkih v razvoju DO Aero v zadnjih štirih letih?

V preteklem obdobju ugotavljamo stalno rast realizacije, ki se je iz leta v leto povečevala med 30 do 40 pa celo več procentov ali pa z drugimi besedami v letu 1976 smo dosegli bruto realizacije 612 milijonov dinarjev, v lanskem letu 1.454 milijonov dinarjev, po oceni v letošnjem letu pa že preko 2.000 milijonov dinarjev. V tem obdobju je prišlo do združevanja sredstev v izgradnjo nove papirnice v Medvodah, ki bi nam v bodoče preskrbovala lastno surovinsko osnovo za našo predelavo, predvsem za proizvodnjo samokopirnega papirja Aero-Copy. V tehnologiji kopirnih papirjev je to bil zadnji dosežek na katerem se je veliko delalo v našem razvoju, pozneje v proizvodnji z določeno stopnjo dodelave tako, da je Aero plasiral na tržišče, ki ga je sprejelo. Kot posledica normalnega razvoja in združevanja sredstev v investicijo Aero-Copy papirja je prišlo do realizacije investicije v lastno proizvodnjo, ki je bila tekom letošnjega leta dokončno zaključena. Večji del naše skrbi v tem času je bil usmer-

jen v realizacijo obeh investicij, t. j. papirnega stroja z energijo, ki že daje pričakovano proizvodnjo in že kot prej omenjeno investicijo Aero-Copy papirja. Ta tudi že daje svojo prvo proizvodnjo. Pred nami pa so predvsem naloge na usklajitvi proizvodnih kapacitet in predvsem kvalitete v obeh proizvodnih enotah. Če sem že omenil te investicije, ne smemo zanemariti ostalih dejavnosti v drugih TOZD, saj smo istočasno zgradili novo skladišče gotovih izdelkov v Celju, novo skladišče v Šempetru, izpopolnili smo strojno opremo v Grafiki, usposobili proizvodno halo za kopirne papirje v Celju in izvršili razširitev proizvodnje v Šempetru — uvajanje lastne proizvodnje matric za razmnoževanje.

V tem obdobju so zaživele temeljne organizacije združenega dela, veliko je bilo narejenega na samoupravnih organiziranosti. Dejansko se je začelo intenzivno izvajanje zakona o združenem delu ter uvajanje delegatskega sistema, kar pa je vsekakor nova oblika dela, ki zahteva določen čas, da bi v celoti zaživele.

Ko razmišljam o tem preteklem obdobju, ne morem mimo dela in delovanja samoupravnih organov in družbeno-političnih organizacij. Delavski svet in njihovi odbori ter komisije so se aktivno vključevali v reševanje sproti nastajajočih problemov. Njihovo delo ni bilo lahko, saj so s hitrim razvojem DO sprejemali vrsto zelo odgovornih sklepov. Tudi delovanje delavske kontrole je bilo v preteklem obdobju zadovoljivo, medtem, ko tega ne moremo ugotoviti za letošnje leto. Kajti člani novo izvoljene delavske kontrole se še vedno ne vključujejo v delo, ki jim je bilo zaupano, tako kot bi morali. To ugotavljajo tudi družbeno politične organizacije, katerih delo je brez dvoma zelo aktivno. Vse družbeno politične organizacije so se v preteklem letu vključevale v predkongresne in pokongresne dejavnosti. Dobro je bilo organizirano tudi izobraževanje članov OO ZK v obliki predavanj iz najrazličnejših področij.

NAŠ AERO: Kako ocenjujete poslovanje v tekočem letu?

Ocena poslovanja v letu 1978:

Splošna ugotovitev, da je bilo zadovoljivo, saj nam že ocena realizacije kaže, da v letošnjem letu presegamo 2 milijarde dinarjev. Ponovno omenjam uspešno zaključeno investicijo Aero-Copy, ki je bila dograjena v kratkem času brez večjih podražitev.

Problem izgube v TOZD Medvode naj bi se s proizvodnjo kvalitetnih papirjev za predelavo v AC razrešila. Možnosti za predelavo so realne, vsaj dosedanja poizkusna proizvodnja daje dobre izglede. Izreden skok v povečani proizvodnji beležimo v TOZD Kemija Celje, pri čemer moram posebno poudariti veliko povečanje produktivnosti. Ugotovimo lahko, da je angažiranje vseh delavcev v vseh TOZD bilo na višini. Prav tako delo je omogočilo, da smo lahko zadovoljili potrebam tržišča. Načrtovano zunanje trgovinsko menjavo bomo tudi dosegli. Sodelovanje z DO z drugih področij je bilo med letom intenzivno. V Čupriji smo povečali proizvodnjo z dvema novima strojema za izdelavo samolepilnih etiket. Postavili smo temeljni kamen za nov obrat v Loki pri Zusmu. Tehnično-poslovno sodelovanje z Mitolom, tiskarno iz Prevalj, Bjelasico iz Bijelega Polja, so na dobri poti za prehod k višjim oblikam sodelovanja na osnovi dohodkovne povezanosti. Ta način dela naj bi v bodoče bil ena od možnosti za še hitrejši razvoj DO.

NAŠ AERO: Kakšna so izhodišča za srednjeročni razvoj naše delovne organizacije?

Izhodišče družbeno-ekonomske politike naše dežele v letu 1979 je odločno izvajanje politike ekonomske stabilizacije. To omenjam predvsem iz razloga, ker nam praksa nekaj let nazaj (prve gospodarske reforme) kaže, da so »direktni proizvajalci« ali z drugimi besedami gospodarske organizacije tiste, ki prevzemajo breme stabilizacijskih ukrepov nase. Iz tega izhaja, da naloge, ki nas čakajo v naslednjem letu in naslednjem obdobju srednjeročnega načrtovanja, moramo uskladiti z ekonomsko politiko Jugoslavije. Upoštevajoč dejstvo, da se že v letu 1978 srečujemo z uvajanjem nove proizvodnje Aero-Copy, kot prvo omenjam prav skrb in delo za čim hitrejšo normalno poslovanje v novem obratu. Tržišče zahteva velike količine in vsekakor kvaliteten proizvod, kar naj bi bila osrednja naloga za naš tehnični strokovni kader v obeh TOZD, v Medvodah in v TOZD Kemiji Celje. Zadostne količine in odgovarjajoča kvaliteta nam omogočata nadaljni razvoj že ustvarjene reprodukcijske celote v višji fazi predelave Aero-Copy v okviru TOZD Grafike. Vedno težji pogoji pri preskrbi s surovinami in repro-materiali ponovno narekujejo stalno skrb pri nadomeščanju z domačimi surovinami. Za razrešitev te naloge na prvem mestu vidim možnosti v nadaljnjem povezovanju z domačimi proizvajalci. Skupno razreševanje teh, ne enostavnih nalog glede tehnoloških težav, naj bi prispevalo k večji porabi domačih surovin. Primere tovrstnega sodelovanja že imamo s proizvajalci lepil, folij, papirja, smol in veziv in drugimi. Pri tem ima posebno vlogo razvojna služba. V svoj program dela poleg stalne skrbi za uvajanje novih, doma razvitih proizvodov, kot stalna naloga naj bi bile raziskave na uvajanju domačih surovin. Mimogrede — delo že poteka in so pri določenih proizvodih že uspešno opravljena nadomestila. Sama razvojna služba ni dovolj opremljena, iz česar izhaja, da bo v bodoče nujna še tesnejša povezava z Raziskovalnimi inštituti, kot na primer Kemijskim inštitutom »Boris Kidrič«, Inštitutom »Jožef Stefan« in Inštitutom za celulozo in papir. Sodelovanje že poteka in ga je treba razširiti ter vedno več vključevati v raziskovalno delo. Omenim naj, da delo razvojnega sektorja mora temeljiti na planu TOZD in se naj odvija na bazi dogovora med TOZD in razvojnim sektorjem. Druga možnost je povečan izvoz. Omenjam jo kot možnost, mislim pa pri tem da je to nujno, saj so določene investicijske naložbe bile opravljene tudi z namenom povečanja izvoza in bi poleg nadomestila dosežanega uvoza še dajala proizvode za izvoz s čemer se zmanjšuje naš interni devizni debalans. Izvoz nam iz leta v leto raste, kar je razveseljivo in je treba pri tem omeniti, da je bilo v zadnjih letih vloženo veliko naporov v zvezi z izvozom. Osvojitev mednarodnega trga ob močni konkurenci ni lahka.

Na področju investicijske dejavnosti sta pred nami dva nova projekta: razširitev grafične dejavnosti in povečana proizvodnja samolepilnih trakov v TOZD Šempeter. Projekta sta izdelana in se tekom naslednjega leta naj pristopi k realizaciji.

NAŠ AERO: Kolikor nam je znano, imate veliko dolžnosti izven Aera, kot delegat v večih samoupravnih interesnih skupnostih in v Gospodarski zbornici Slovenije in Jugoslavije. Kako lahko usklajujete delo na vseh teh področjih?

Danes smo skoraj vsi delegati in s tem imamo možnost kreativno odločati o razvoju posameznih področjih naše družbene skupnosti.

V zvezi s svojim delom v Gospodarski zbornici Slovenije in Jugoslavije bi omenil, da je le-to večkrat zelo koristno, saj s pomočjo določenih informacij lahko uspešneje opravljam svoje delovne dolžnosti v Aeru. Vse to delo mi jemlje zelo veliko časa, tako da ga za vse drugo ostaja zelo malo.

NAŠ AERO: Kljub temu pa najdete čas, da se aktivno vključujete v organizacijo športnega življenja v Celju. Razen tega pa se tudi sami ukvarjate s športno rekreacijo.

Živimo življenje, ki od nas zahteva mnogo naporov. Zato je toliko bolj pametno, da se vsaj malo ukvarjamo s športom. Znano je, da se rekreaciji daje velik pomen, posebej v deželah, kjer je tempo življenja zelo aktiven. Pri tem je koristno ne samo to, da si bolj fizično pripravljene, ampak ta dejavnost mnogo prispeva k boljšim odnosom med ljudmi, saj se s športnim udejstvovanjem razvijajo tudi bolj prijetni odnosi v okolju, v katerem delamo.

Preteklo leto v splošnem sektorju

Menim, da smo delavci na osnovi programa dela splošno-kadrovskega sektorja za 1978. leto kot podlago svobodne menjave dela s svojim delovnim prispevkom tudi doprinesli svoj delež k zagotovitvi uspešnega izvajanja poslovnih ciljev gospodarske politike delovne organizacije, sprejete z gospodarskim načrtom za 1978. leto.

To se je odražalo skozi delo, skozi temeljne naloge tega sektorja, saj je s svojo strokovno pomočjo dajal podlago in osnovo za razvijanje predvsem samoupravnih socialističnih odnosov v delovni organizaciji v vseh oblikah samoupravljanja in družbeno-političnega delovanja slehernega delavca.

Tej temeljni nalogi smo in bomo prilagajali takšno organizacijo dela, da bodo delavci še naprej tudi v boljši in konkretni obliki kot pripomoček za svoje odločitve prejeli tako pripravljene materiale in gradiva, da bodo na osnovi njih lahko svobodno sprejemali svoje odločitve.

Pomembno pozornost smo posvečali tudi informiranju naših delavcev. Zagotoviti smo želeli predvsem tekoče, sprotno in objektivno obveščanje o vseh pomembnejših dogodkih in odločitvah v delovni organizaciji. V letošnjem letu bomo izdali kar 9 številčnik Informacij več, kot kmo jih načrtovali. Žal pa ugotavljamo, da kljub temu delavci Aera nismo dovolj obveščeni. Razlogov za to je več, morda še največ v nas samih.

Na področju kadrovske politike smo težili k temu, da kadrovska politika deluje kot sestavni del politike družbeno-ekonomskega razvoja, in da skozi vse oblike samoupravljanja postane neodtujljiva pravica delovnih ljudi. Prizadevali smo se za skladno razvijanje vseh kadrovskih funkcij od načrtovanja in programiranja kadrov, vzgoje in izobraževanja, vrednotenja dela ter razreševanja socialnozdravstvene problematike do urejanja medsebojnih odnosov.

Ko govorimo o vsem tem je prav, da pogledamo, kako smo delali na posameznih področjih našega dela:

ZAPOSLOVANJE:

Sedanje stanje — število zaposlenih (31. 11. 1978)

DO	2.216
TOZD Kemija Celje	482
TOZD Kemija Šempeter	249
TOZD Grafika	506
TOZD Medvode	534
DSSS	447

Gibanje zaposlenih po letih (tudi glede na plan)

leto 1976 od 1.375 do 1.407 porast stopnje zaposl. 2,3 % — pod planom kadrov

leto 1977 od 1.407 do 1.555 porast stopnje zaposl. za 10,5 % — plan kadrov 100 % dosežen

leto 1978 od 1.555 do 1.862 (do 31. 11. 1978) — porast stopnje zaposl. 8,2 %. Planirano je bilo 12 %. Trenutno smo pod planom za 3,4 %.

FLUKTUACIJA:

leto 1976 je bila stopnja fluktuacije za celjske TOZD 9,4 %

leto 1977 je bila stopnja fluktuacije za celjske TOZD 7,6 %

leto 1978 (za 11. mes.) je bila stopnja fluktuacije za celjske TOZD 6,7 %

Vzroki odhodov delavcev (246 jih je odšlo v l. 1977)

— invalidska upokojitev	3
— starostna upokojitev	16
— odhod v JLA	23
— sporazumno prenehanje	26
— odpoved delavca	100
— odpoved dol. čas	28
— samovoljna prekinitev	11
— smrt	5
— odhod v drugi TOZD	34

BOLNIŠKI STALEŽ:

Glede na maksimalno možne produktivne ure je procentualni prikaz staleža primerjalno za 3 leta naslednji:

— leto 1976, 6,5 % (do 30 dni 4,2 %)

— leto 1977, 6,2 % (do 30 dni 3,8 %)

— leto 1978 (10. mes.) 5,4 % (do 30 dni 3 %)

— izobraževanje: Kolar Kristina, Tajhmajster Marija

— socialno delo: Ilovkar Romana

— stanovanjska problematika: Jančič Franc

KVALIFIKACIJSKA STRUKTURA:

VS 51, VS 46, SS 274, NS 50, VK 54, KV 528, PK 637, NK 286 leta 1976, a 1977 VS 53, VS 68, SS 283, NS 39, VK 55, KV 572, PK 683 in NK 326.

Iz leta 1975/76 se je kvalifikacijska struktura dvignila; v letu 1976/77 pa je ostala na isti ravni. Tu je prikazana osebna kvalifikacijska struktura, medtem ko je zahtevana še mnogo višja in v Aeru 39,7 % delavcev še nima ustrezne oz. zahtevane izobrazbe. Po kvalifikacijskih stopnjah so odstopanja sledeča:

— ustrezno VS izobrazbo ima 61 % delavcev

— ustrezno VS izobrazbo ima le 29 % delavcev

— ustrezno SS izobrazbo ima 55 % delavcev itd.

Kljub temu pa je osebna kvalifikacijska struktura v Aeru napram kvalifikaciji v SRS v industriji (projekcija za 1980. leto) zelo ugodna:

	SRS	industrija (leto 1980)
AERO		
VS 2,7 %	1,6 %	
VS 3,3 %	2,4 %	

SS 15 %	9,9 %
pokl. š. 33 %	32,3 %
ozki prof. 47 %	53,8 %

Na pravem področju smo poleg tekočega urejevanja pravnih zadev pomagali delavcem oblikovati takšne samoupravne akte, ki ustrezajo njihovim dejanskim željam in zahtevam in da na tej osnovi omogočimo potreben sistem in red za njihove samoupravne odločitve.

Pomembno področje, ki ga s svojim delom pokrivamo je tudi urejevanje stanovanjskih zadev, družbene prehrane, rekreacije itd. Stanovanjsko problematiko smo reševali v skladu z razpoložljivimi sredstvi in možnostjo pridobitve novih stanovanj na trgu. Več problemov smo imeli z družbeno prehrano, kajti število zaposlenih iz leta v leto narašča ter zaradi tega nastaja velika prostorska stiska. Zaradi tega nismo vedno imeli možnosti zagotoviti še pestrejših in obilnejših obrokov.

V tako kratkem sestavku je zaradi obilice raznovrstnih nalog, ki jih delavci sektorja opravljamo, skoraj nemogoče zajeti vse, o njih povedati kaj več, predvsem na raznovrstne probleme ki nastajajo.

Jože Randl

Iz TOZD Kemija Šempeter

V srednjeročnem planu razvoja temeljne organizacije združenega dela Kemija Šempeter smo jasno začrtali nadaljnjo usmeritev in s tem postavili nove temelje za razvijanje materialne in družbene oblike svojega dela. Načrtovani plani pa so se časovno odmaknili in postajajo toliko bolj zapleteni, kolikor je krog medsebojne odvisnosti med temeljnimi organizacijami širši. Zapletenost prejetih načrtov pa izhaja iz obveznosti, da mora upoštevati interese vseh proizvajalcev in da mora biti rezultat dogovorov in usklajevanja teh interesov. Po drugi strani pa sinteza teh interesov na vseh ravneh izhaja iz dosedaj oblikovanih pogojev gospodarjenja in določene ekonomske politike. Načrtovanje terja tako vrsto sistemskih rešitev na različnih področjih z namenom, da zagotovi celoten, skladen in stabilen razvoj proizvodnih sil in samoupravnih odnosov v TOZD. Strokovni kader TOZD se je že pred več kot letom dni zavedel, da postaja njegova vloga kot mobilizatorja in usmerjevalca postavljenih planov izjemno pomembna. Z imenovanjem posebne delovne skupine za realizacijo srednjeročnega načrta

razvoja TOZD je v decembru lanskega leta pričel s progresivnim procesom sistemskega dela in s tem prispeval že velik delež v pripravah za oblikovanje končnega projekta. Skupina, ki je prvotno štela le 5 članov, je danes že 10-članska. V njej združujejo svoje znanje in sposobnosti poleg strokovnega kadra TOZD tudi sodelavci iz delovne skupnosti skupnih služb — koordinator razvoja, dolgoročni planer in vodja službe marketing. Dosedanje delo smo usmerjali skladno s sprejetim planom v prvi vrsti na področju samolepilnih trakov, pri čemer nismo zanemarjali vzporedno posvečati pozornost razvoju ostalih dveh proizvodnih omenjenih prioriteta pri proizvodnji samolepilnih trakov ni zgolj planska obveznost, ampak skoraj bolj izražena potreba zaradi že nakazane časovne odmaknjenosti planov in istočasne močne želje nekaterih proizvajalcev teh vrst trakov, da nas dohitijo in celo prehitijo. Skupina se je zaradi tega znašla v nezavidljivo težjem položaju, kajti izbirati je imela možnost le med dvema odločitvama:

Ali za predlog razširitve v najkrajšem možnem času in z

najmanjšimi finančnimi obremenitvami, ali za kompleksen projekt vključujoč potrebne gradbene objekte in s tem časovno kasnejšo realizacijo. Ni dvoma, da imata predloga vsak svoje prednosti in pomanjkljivosti, odvisno od tega, kaj postavimo za izhodišče. Vedno bolj pa izstopa kompromisna varianta, ki upošteva oba predloga kot prvo oz. drugo stopnjo realizacije srednjeročnega plana razvoja.

Ob koncu še nekaj najnovejših podatkov: s 15. decembrom se zaključijo zbiranje ponudb za strojno opremo. Pričakujemo okrog 10 ponudb evropskih proizvajalcev. Že prvi kontakti z njimi so nakazali, da bodo ponudbe zelo različne, če upoštevamo ceno, kvaliteto, obseg in dobavne roke. Skupino oz. posebno komisijo za pregled in oceno ponudb čaka izredno pomembno in odgovorno delo, ki ga bo potrebno izvršiti do konca meseca januarja. Iz razumljivih vzrokov, ki izhajajo iz poslovne tajnosti v tej fazi, ne navajamo številčnih podatkov in imen, kar pa bo lahko vsebina že našega naslednjega prispevka.

Podgornik Lela

Izobraževanje za kakovost

Naša prihodnost je neločljivo povezana z nadaljnjim hitrim napredkom znanosti in tehnologije in človek kot osnovni nosilec vsega dogajanja bo dosegal željene rezultate le, če bo imel ustrezno znanje, zato je dopolnilno permanentno izobraževanje potrebno na vseh področjih in nivojih.

V septembru letos je služba kakovosti v smislu izobraževanja za kakovost skupaj s kadrovsko službo organizirala seminar »Kvantitativne metode pri zagotavljanju kakovosti« z naslednjimi temami:

I. Osnove statistike

II. Analiza teoretičnih porazdelitev

III. Analiza sposobnosti in stabilnosti procesa

IV. Osnove vzorčenja, testiranje hipotez in ocenjevanje

V. Regresija in korelacija

VI. Analiza variance.

Vsebinsko predavanj kakor tudi izvedbo samo smo v celoti pripravili domači predavatelji pod mentorstvom dr. Andrejčiča. V ta namen so bila napisana in izdana skripta, kjer so teme obdelane teoretično in ilustrirane s primeri iz naše prakse, kar daje vsebini še posebno vrednost.

Od 69 povabljenih se je seminarja udeležilo 60 udeležencev iz proizvodnje, tehnologije, razvoja in kontrole, ostalih 9 je bilo upravičeno odsotnih.

S tem, da smo seminar organizirali na Celjski koči smo zagotovili nemoten potek predavanja, zbranost in aktivno sodelovanje.

Udeleženci so bili razporejeni v tri skupine. Predavanja za vsako skupino so trajala po tri dni (2 dni dopolne in popoldne in 3. dan samo popoldne).

Ob zaključku predavanj je dobil vsak udeleženec tudi naslov teme za pripravo kratke seminarske naloge, ki naj bo povezana z njegovim delovnim področjem. Oddanih je že 40 nalog, ki kažejo na dovolj dobro razumevanje snovi, poleg tega ima še vsaka določen praktičen pomen.

Seminarske naloge se obravnavajo po skupinah v smislu »transfera znanja«.

Poleg tega je bila po zaključnem seminarju v vsaki skupini izvedena »mala anketa« z naslednjimi vprašanji:

1. Katere teme so vam bile najbolj všeč?

2. Na katerem od obravnavanih področij si želite poglobiti znanje?

3. Imate kakšne predloge?

4. Kaj je bilo slabo?

1. Vsebinsko so bile udeležencem najbolj všeč teme: regresija in korelacija, analiza sposobnosti in stabilnosti procesa ter osnove vzorčenja, testiranja hipotez in ocenjevanje.

2. Predvsem bi bilo potrebno poglobiti znanje na področjih: analiza sposobnosti in stabilno-

sti, regresija in korelacija ter na področju analize variance.

3. V zvezi z izobraževalno akcijo samo, so bili podani naslednji predlogi:

— Seminar naj bi trajal dalj časa, ker so teme zahtevne.

— Seminar ponoviti v celoti in po posameznih temah ter samo v dopoldanskem času.

— Obravnavati še več specifičnih primerov iz AERA.

— Poleg tehnično izobraženih ljudi naj se podobnih seminarjev udeležijo tudi komercialisti in še več ljudi iz proizvodnje v smislu učinkovitejšega ukrepanja ob danih situacijah na trgu in v proizvodnji.

Mnenje grafične skupine je bilo, naj bi se organizirali ob-

časni razgovori o kakovosti, oziroma naj bi se poročila o kakovosti obravnavala v skupini takega sestava, kot je bila na seminarju.

— Podobne seminarje razširiti in organizirati tudi na drugih področjih npr.: planiranje, trženje, tehnologija, upravljanje, ekonomika, delovni odnosi med ljudmi.

4. Na vprašanje, kaj je bilo slabo, je večina odgovorila, da je bilo premalo časa za tako obširen program, zaradi tega je bil tempo hiter in razumevanje slabše.

Glavni cilj in namen seminarja je bil seznaniti širši krog strokovnih ljudi z metodami in tehnikami, ki jih v AERU že

uporabljamo v smislu kvalitete najširšega dela in s tem pravilnejšega in zanesljivejšega odločanja. To so metode in tehnike, ki so uporabne v razvoju, tehnologiji, proizvodnji, kontroli, marketingu, na področju komercialne, na splošno-kadrovskem področju; skratka na vseh področjih dela, la de so potrebni pravilno pripravljeni in zbrani podatki, iz katerih iščemo razne povezave, odvisnosti, primerjave, odstopanja, trende itd.

Na splošno lahko ocenimo, da je bil cilj dosežen in da je seminar uspel.

SLUŽBA KAKOVOSTI

PREDSTAVLJAMO VAM

Mimo celuloze in papirja v Medvodah ne gre, vendar bi vam radi danes predstavili eno izmed stranskih dejavnosti TOZD Medvode, to je proizvodnjo pinotana. Naj vam na kratko predstavimo ta obrat, ki zaposluje 14 delavcev in dosega ves čas lepe poslovne uspehe:

PROIZVODNJA PINOTANA se je začela že pred vojno kot tovarna tanina. Za izdelavo tanina so uporabljali smrekovo lubje, ki je stranski produkt proizvodnje celuloze. Po II. svetovni vojni je bilo podjetje še vedno samostojno, vendar je prešlo na predelavo sulfite lužnice. Kapaciteta tega obrata je bila 1.500 ton ligno sulfonatnih produktov. Leta 1968 je prišlo do rekonstrukcije obrata z uvedbo modernih izparilnikov in atomizerja — upraševalnik.

Proizvodnja dosega kapaciteto 3.000 ton ligno sulfonatov v suhem stanju. Proizvaja se več produktov — kalcijev, ligno-sulfonat, ki ima uporabo v fitofarmaciji (zaščiti rastlin), prehranski industriji v briketirnicah, v industriji šamota in industriji za proizvodnjo gradbenih aditivov, amonijev lignosulfonat, ki ima množično uporabo v zaščiti rastlin in kot pomožno sredstvo pri strojenju usnja, pinosol, ki se uporablja kot dispergator in zaščitni koloid v naftnih izplakah, betoni CB se uporablja kot plastifikator v gradbeništvu, pinotol kot polnilo v usnjarstvu. Naš obrat zadovoljuje četrtino potreb jugoslovanskega tržišča, ostali lignosulfonati so vezani na uvoz.

Da pa ne bi ostali le pri opisu proizvodnje, smo se pogovarjali z delavcem-upokojenecem, ki se je udeležil vsakoletnega srečanja delavcev TOZD

Medvode. O sebi in svojem delu v tem obratu nam je povedal naslednje:

FRANC JAMNIK — upokojenec (bivši izmenski delovodja pinotana)

»Ja, veste bili so hudi časi. Velika družina, dela pa nikjer. Končno sem leta 1939 dobil delo v celulozi. O, kako sem bil vesel. Prijel sem za vsako delo v proizvodnji celuloze, nato so me razporedili v pinotan. Sprva sem malo čudno gledal, toliko kemikalij, vse novo, nisem papirničar, ampak izučeni kolar. Toliko dela, pa največ 12 zaposlenih, kako bo šlo? Toda kma-

lu sem bil ves v pinotanu. No, takrat se še ni imenoval pinotan, ampak kemotan. Tudi vojna nas ni obšla. Zaradi policijske ure smo delali samo na 2 izmeni po 12 ur. Časi so postajali vse hujši in zato sem odšel v partizane. Toda, ko sem se vrnil, naš pinotan ni delal. Z upanjem, da bo vse v redu, sem spet poprijel za delo v celulozi. In res. Pinotan smo usposobili in vrnil sem se med nekatere svoje sodelavce. Do leta 1968, ko smo obnovili pinotan, kar pogledajte na sliki, sem delal kot izmenski vodja. Takrat pa se je bližal čas moje upokojitve. Ni mi bilo preveč hudo, ko sem šel, saj to ni bil več tisti obrat, kjer sem marsikaj doživel. Ko so ga spet uposobili, so me povabili, da naj pridem delat. Toda mislil sem si, oba sva se utrudila, moj stari pinotan in jaz, zaslužila sva pokoj in sedaj ga uživajva.«

»Kako gledate tov. Jamnik na srečanje upokojenih delavcev tovarne?«

»Vesel, zelo vesel sem vsakoletnega srečanja z novimi in stari delavci celuloze. Všeč mi je, da nas niste pozabili. Pa koliko novega je, ja vesel sem, da gre naprej. Veste, tudi moji otroci, kar trije so zaposleni v tovarni, pa se nič ne pritožujejo. Že mora biti v redu.«

(Nadaljevanje na 7. str.)

Pinotan v 1968. letu

Tesnoba

Motor je deloval čudovito. Veter mu je bil v obraz in mu mršil lase. Občutek hitrosti, ki ga je dajala vožnja na njegovem ljubem jeklenem konjičku, je bil zanj neprecenljiv in enkraten. Hitrost, ki jo je občutil v telesu, v vsaki mišici in živcu mu je pričarala prečudovit občutek trajnosti in neskončnosti. Ko je takole drvel na svojem motorju, ki je z večjo hitrostjo vse bolj hrumel, ga je prevzemala misel, da tako lahko prehititi čas. Svoj čas. Vsak čas. Ta samo enkrat nam dani čas bivanja in življenja. Čim hitreje je prevozil pot, ki si jo je zadal, bolj se je veselil, saj je vendar znova opeharil čas, tisti počasi polžeči, kot sivina jesenskega jutra plazeči se čas, ki je bil prav tak, kakršna bo tista sivina smrti, ki se bo enkrat jutri, priplazila tudi vanj in mu legla na oči.

Vse te misli so mu rojile po glavi, ko se je bližal svojemu domu. Prihrumel je na dvorišče hiše in ostro zavrl. Medtem, ko je postavljaj motor v garažo in pri tem skrbno pazil, da ne bi poškodoval avta, na dvorišču zaslišal korake. Stopil je ven in zagledal poštarja.

— Pismo za vas tovariš Valčič! Dolgo že ni bilo nobene pošte mar ne, verjetno boste prav zato tegale še posebno vesel.

— Hvala lepa. Ne vem, če ga bom vesel. To bom vedel šele, ko ga bom prebral.

Nasmehnil se je ljubeznivemu poštarju, ki že leta in leta prinaša dobre in slabe novice zalepljene v kuvertah v njegov dom.

Pogledal je naslov. Pisava je bila Vanjina. Vanja, dragec, kako dolgo se že ni oglasil. To menda danes ni več primerno, oglašati se prepogosto svojim staršem. Ali pa je vsemu temu kriv čas, ki ga nikoli ni dovolj na razpolago.

Krenil je v hišo. Sleknil je usnjen suknjič in težke čevlje ter krenil v delovno sobo. Odprl je pismo. Znana tako ljuba mu sinova pisava je sporočala, da je bolan, da ima že dalj časa težave s svojim zdravjem in da si želi priti domov. Boštjana je prevzel strah. Vanja je bil eden tistih zdravih, močnih, visokoraslih fantov, ki ni bil vajen tega, da bi ga kdo razvajal. Bil je trd, včasih celo neizprosni, do sebe in do drugih. Zato je Jasna njegova žena večkrat trpela. Ni ga mogla razumeti. Morda, morda pa ga ni razumela samo zato, ker ga ni dovolj ljubila? Tega ni vedel. Očeti so morda prezahtevni, kar se ljubezni do sinov tiče. Zamahnil je z roko, kot da hoče pregnati nadležno misel. Ozrl se je po sobi. Urediti bo treba hišo. Če pride sin mora biti vse lepo doma. Lotil se je dela. A misli so potovale po tistem davnem

času, ko so bili še družina, ko so skupaj skrbeli za red v hiši, ko so se smejali in prepirali. Spomini so bili edino, kar mu je po vseh teh letih še ostalo.

Proti večeru je končal z delom. Krenil je še po nakupih. Vse je bilo opravljeno. Zdaj mu je preostalo le še čakanje, čakanje na sina. V sobi se je počasi, kakor bi prihajala zla slutnja mračilo. Ni vedel česa se boji. Konec koncev so bili še kar srečna družina. Vesna ima lep poklic in čedno družinico. Vanja prav tako. Le Klarica njegova ljuba žena jih je tako zgodaj zapustila. Sprva se sploh ni mogel znajti brez nje. Zdaj pa, po vseh teh letih je bila bolečina z vsakim dnem manjša, kadar mu je misel zbežala k njej. Pravzaprav se je šele po njeni smrti zavedel, kako zelo jo je ljubil. In, ko je danes prinašal cvetje na njen grob, ga je bilo vsakič sram, da tega ni storil prej, takrat, ko je še živela. Moral bi ji prinašati cvetja, moral bi jo razveseljevali. Pa je ni. Čudno česa vse se človek spomni, da bi moral storiti potem, ko je že davno prepozno. Včasih se mu je zdelo, da mu je toliko dala, ljubezni, toplote, prijaznosti, kolikor ji je ne bi mogel vrniti, četudi bi živela še enkrat toliko.

Naenkrat se je zavedel, da je že pozno. Njegovi koraki so samotno odmevali po prostoru. Vendar v resnici ni bil sam. Ni se počutil osamljenega. Imel je svoje rezbarjenje, avto, motor, smuč in vsakdanje drobne skrbi, ki so ga zaposlovale tako, da ni imel dosti prostega časa. Ob večerih je bral, včasih je zavil na pivo s starimi prijatelji, včasih pa kot ta večer je samo posedal in razmišljal o vsem mogočem, kar mu je prinašalo življenje. Ko se je upokojil, bilo je kmalu po ženini smrti, je mislil, da bo od samote umrl. Zdaj pa, po vsem tem času je bil za mnogo spoznanj bogatejši in eno od njih je bilo da je življenje od vsega najmočnejše in najlepše. Legel je, da bi zaspal. Neka tesnoba mu je legla na veke, nek siv sovražen strah se je priplazil v prostor. Strah? Strah. Bal se je. Ni vedel zakaj. Pravzaprav je vedel potem ko je bolje razmisli. Bal se je za Vanjo. Za svojega fanta. Ne zase. Ni bil še star a kljub temu je živel, dosti doživel, bilo je lepo. A Vanja, s svojimi petindvajsetimi leti šele postaja mož. Šele dozoreva. Jutri ali pojutrišnjem bo šele doumel mnoge, nje-mu že znane stvari o smislu in nesmislu življenja, o lepoti in sreči, o tovarištvu in ljubezni. Bolezen pa, razkroja človekovega duha, ruši v njem samozavest in zavest da je življenje nekaj več kot vsakdanje bivanje, da je življenje tudi čudovitost sončnega vzhoda ali zahoda, da je življenje srna, ki se pase na gozdni jasi in žito, ki zeleni na polju. Da vse to in še mnogo tega je tisto kar tvori življenje, vmes pa, vmes pa je mnogo dela in največkrat nepotrebnega vznemirjanja zaradi vsakdanjih, vsakomur danih težav.

Noč je bila temna in tiha. Počasi mu je na veke legel spanec. Zjutraj se je prebudil zgodaj. Skrb je glodala dalje. Bila je vedno večja. Samogibno je opravljal vsakdanja opravila. Prebiral časopis, pil kavo. Postajal je vse bolj nestrpen. Gledal je skozi okno ven na vrt. Nič se ni zgodilo. Nihče ni prišel po vrtni poti. Da bi se raztresel je odšel v kavarno na klepet s starimi znanci. Dopoldan so se vedno zadrževali tam. Prisedel je kot četrti k mizi kjer so igrali tarok. Besede med njimi so bile redke, kot da so strogo odmerjene in pretehtane. Opazoval je svoje soigralce. Bili so njegovih let, eden je bil starejši. Če jih je opazoval dalj časa se mu je zazdelo, da so stopljeni s kavarno, z mizo ob radiatorju s pogledom na ulico. Zazdelo se mu je, da ta prostor ne bi bil popoln, če bi stopil vanj in jih ne bi našel na njihovem mestu. Manjkalo bi mu nekaj, kar je tvorilo celoto in čudovito popolno sliko nekega trenutka v nekem prostoru. Starejši ga je nahrulil, da slabo igra. Res je napravil dve dobri karti. A ni mogel misliti na igro. Zato je odnehal. Samo opazoval jih je še in pil svoje pivo. Potem je krenil domov. Oblekel se je in sedel na motor. Ko je prihrumel mimo sosedovega vrta je sosedu zmajevala z glavo. Vedel je, da vsem naokrog razlaga, da je malo nori. Nasmehnil se je v sebi. Morda je celo res, sicer pa, vsak je po svoje mahnenj je vedno pravil njegov oče. Prav je imel. Drvel je po ozki cesti, ki je vodila tja med polja. Sodoben stroj in lepa večna pokrajina jeseni, ki je bogato obarvala vsak kotic narave s svojo, samo njemu dano barvo, sta tvorila tihožitje in ga opajala z občutkom radosti in zadovoljstva. Bil je srečen, da mu je bilo dano vse to videti, vse to opaziti, vse to čutiti v tem prečudovitem dnevu. A strah, tam nekje na dnu srca je ostal. Vrtal je dalje. Neizprosni spremeljevalec, ki ga bo pregnal le čas. Obrnil je in zapeljal nazaj proti domu. Stroj je hrumel, hitrost se je večala, veter se je zaganjal vanj. Na mestnih ulicah je hitrost zmanjšal. Čara ni bilo več. Bila je le še vsakdanja vožnja po mestnih ulicah. Domov je zavil počasi. V hiši je bilo pusto. Kosilo ga ni mikalo, rajši si je skuhal kavo. Ravno je sedel, da bi jo popil, ko je na vrtni stezi zaslišal korake. Pogledal je ven. Bil je Vanja. Hitel mu je odpirat. Segla sta si v roke, pogledala sta si v oči in s tem je bilo povedano vse. Bila sta eno. Oče in sin. Nista se objemala in poljubljala a sta se vseeno ljubila. Globoko in iskreno. Redko sta se videvala a sta mislila drug na drugega. Kadar sta se srečevala, sta govorila malo, izza časopisa, kot da ni drugega primernejšega časa za branje.

Stopila sta v sobo. Tisti: »Boš kavo« je zvenel kot krič v tunelu. Sedela sta si nasproti in se gledala. Oče in sin.

— Bolan sem očka. Pravijo, da precej hudo. Potreboval bi malo miru in počitka. Bi smel ostati tu?

— Kako srce? Nikoli ti ni bilo nič. Bil si zdrav kot dren. Igral si košarko, bil si dober v tem športu.

Kako srce?

— Ne vem. Zbolelo me je nekega večera, iznenada in tako, da sem mislil, da se mi para telo. Nisem mogel dihati. A vse to, ni nič v primeru strahom, ki mi je zlezal v sleherni kotiček možgan. Bil sem v bolnišnici. Nisem ti pisal. Nisem hotel, da bi skrbel. Zdaj pa bi potreboval malo tvoje nege, malo tistega kar smo doživljali v tistih starih časih, ko smo bili še vsi skupaj.

— Sine, nego lahko dobiš, saj vidiš, da sem sam zdrav in nimam nobenih težav. Le s starimi časi bo bolj težko. Mame ni, da bi nama lepšala dneve in bi naju »moška« razvajala, tudi sestrice je odšla po svoje. Morala si bova pričarati nove čase sine. S starimi ne bo nič. A veš, da imam motor? Vse do zime se bom vozil z njim. Mogoče bi poizkusil tudi ti, če ti tega zdravnik ne prepoveduje?

Vanja se je smehljala. Očka. Čuden, svojeglav možak. Nobena težava v življenju mu ni bila tako velika, da ne bi bila zanj rešljiva. Leta nanj očitno sploh ne vplivajo. Čas — kot da ga zanj sploh ni. In kupil si je motor, pri šestdesetih. Nič čudnega, saj je njegov očka. Njegova žena Jasna ga ni mogla razumeti. A rada ga je imela zelo. Kdo bi ne mogel imeti rad očka. Ko je rekel, da gre k njemu je razumela. Hudo je z dvema malčkom. Dve zlati mali razgrajski glavici. A sam, s to boleznijo ji je bil samo v breme. Ni ji mogel pomagati. Bal se je zanj. Jasna potrebuje zdravega moža, takšnega ga je tudi ljubila. In zdaj. Kaj bo zdaj? Ali bo ozdravel? In če bo, ali bo čutila kaj zanj? Mnogo vprašanj je vrtalo v njem, na katere ni vedel odgovora. Vseeno pa je vedel, da je najbolje, da je prišel sem.

— Sanjariš?

— Sanjarim. Mislim o tem, kako bo z Jasno in z malima, zdaj ko nisem za nobeno rabo.

— Vanja, ja kaj pa klobasaš! Nobeno rabo, nobeno rabo, saj si tak kot soseda Koresovka, ki ves ljubi dan samo javka in tarna, kako hudo, da ji je in kako, da ni za nobeno rabo.

Vanja se je spet smehljala. Očka, stoji tu in prazni svoj kovček, maha z njegovo majico po zraku in ga oponaša. Kako zelo si je želel biti z njim. Boštjan pa je potisnil skrb na stran. Hotel je s povpraševanjem, da bo potem lahko pokazal Vanji motor. Odpravila sta se v garažo in se strokovnjaško motala okrog stroja. BMW nov., lep, hiter, Vanjo je zamikal prav tako kot njega. Sedel je nanj in se malo popeljal naokrog. Bil je srečen. Naenkrat je doumel, zakaj se očka kljub svojim letom tako rad vozi z njim. Potem sta zavila v gostilno na pivo. Vsi so pozdravljali Vanjo. Najbolj mlajši. Kljub času, ki je pretekel od zadnjega srečanja je pogovor stekel, kot da se je ustavil pred hipom. O nogometu, delu, košarki in balinanju v nedeljo. Bili so dogovorjeni za vse, za balinanje in šah. Naenkrat sta oba, oče in sin začutila, da jima bo naenkrat spet zmanjkovalo časa, saj ju čaka toliko prijetnih opravil.

Zvečer je poklical Jasno. Njen glas je bil prijeten-vesel. Otroka sta spala, bila je srečna. Začutila je, da v njegovem glasu ni več tesnobe in strahu. Ni vedela kaj se dogaja. Vedela je, da bo kaj v zvezi z očkom. V soboto pridejo, je še povedala in odložila slušalko.

Zamislil se je. Zakaj je mislil da ga Jasna ne bo mogla več ljubiti? Saj ga vendar ljubi. Kaj vse je storila zanj prej in zdaj, ko je bil bolan.

Telefon je spet zazvonil. Bila je spet ona.

— Kaj delata, preganjata dekleta?

— Ne, voziva se z motorjem.

— Kaaj, z motorjem, vidva sta nora!

— Da nora sva, pa je vseeno lepo, boš videla v soboto, nasvidenje. Gledala sta televizijo. Kramljala o nekem filmu, ki sta ga gledala pred nedavnim. Nazadnje sta se odločila za branje.

Večer je počasi polzel v noč. Bilo jima je lepo.

Brata sta, tisto kar sta najbolj ljubila, potopis.

Vsak zase sta potovala po čudnih, njima neznanih krajih in si vsakič znova zaželela, da bi imela to srečo, da bi videla te kraje tudi v resnici. Zaspala sta in sanjala o pragozdovih, o tujih morjih, o življenju, ki sta ga spoznavala iz knjig. Zjutraj sta si obljubila, da zvečer ne bosta več brala, tlačila ju je mora. A vedela sta, da ne bosta držala besede.

Boštjan je vedel, da bo Vanja ozdravel. Vodil ga bo po poljih in gozdu. Hodila bosta po tisti čudoviti pokrajini in Vanja bo občutil vso lepoto jeseni drugače kot jo je dojemal doslej. Kajti ima čas. Mnogo časa. Toliko kolikor ga zahteva njegovo telo, da bo zopet ozdravelo. Vanja si bo vzela ta čas. Mora si ga. Kajti to je edina možnost zanj in za njegovo družino. A on Boštjan si bo že izmislil kaj lepega, da bo njegovemu sinu lepo. Poklonil mu bo vse tisto, kar je želel dati svoji ženi, svoji Klarici pa ni imel dovolj časa!

Dora Rovere

Prolječe

Nestaje snijega
Stižu topli dani
Vrača se prolječe
Baš kao i lani.

Mijenja se slika
Prolječnih ljepota
Prolječe je puno
Nestašnog života.

Igraju se djeca
Livadama snova
Veselo je počela
Proljetna sezona.

I dok sunce
Obasjava cveče
Vračaju se ptice
Olista drveće.

Dječja radost
Daleko se čuje
Kao svake godine
Prolječe najavljuje.

Zeleni se trava
Priroda se budi
Na posao odlaze
I djeca i ljudi.

Zaoru se njive
Zasiže se sjeme
Prolječe se sprema
Treba da pokrene.

I tako se mijenja
To godišnje vreme
Prolječe nam treba
Ljeto da zamjene.

Hasim Avdić

Pustite me

Pustite me, pustite prosim,
naj bolečina v prsih me duši,
krivično sama s sovraštvom,
premaga vse, kar me boli.
Boli nenehno in neznosno,
da joče mi srce ves dan,
a ko znoči se in temi vsa
predana,
takrat še bolj občutim, da sem
sama,
krivično sama s človeštvom,
ki v prsih vpije — klin za
klin!
A v mojih prsih davno že ni
več srca,
ker votla so od bolečin.
Mihaela Žaberl

Ob novem letu v premislek

Ko so v preteklem obdobju naši mladinci s prostovoljnimi delom urejali arhivo na podstrešju in so se grmade popisanih papirjev kopičile po vsem zgornjem delu stopnišča, sem z dokaj mešanimi občutki oglejeval te zaprašene skladovnice: delovni načrti, naročilnice, nakaznice, materialni čeki, pa dobavnice in potrdila, skice in navodila in ne vem kaj še vse. Ne vem kako, toda nisem in nisem mogel brezbrizno mimo te neznanske kopice papirja, popisane v dveh desetletjih; nekajkrat sem z dlanjo posnel sivo plast prahu, da sem zagledal obledelo pisavo in male, že skoraj čisto zabrisane številke. Zamislil sem se in kaj kmalu sam sebe zalotil, da postajam sentimentalni! Saj te skladovnice popisane papirja ne vsebujejo samo suhih tehnološko-poslovnih podatkov, vsi ti porumeneli papirji so z nevidno pisavo popisani tudi z dogodki takratnih obdobij, dogodki, ki so bili takrat tesno povezani z našimi drobnimi vsakodnevnimi osebnimi problemi, z našimi nemalokrat tudi zelo težkimi življenjskimi usodami. Vse te skladovnice papirja skrivajo v sebi premnoge skrbi, morda nič koliko prečutih noči; skrivajo v sebi nič koliko jeze in nesporazumov, negotovanj in slabe volje, nič koliko jeze in razburjanja! Prav gotovo skrivajo v sebi tudi drobne uspehe zveste delovne vneme in naklonjenosti delu. Gotovo je bilo v ta papir vloženo mnogo ljubezni do dela! Mnogi, ki so vložili lep del svojega življenja v ta, zdaj zaprašeni in orumeneli papir, so že odšli...

In zdaj vsa ta papirna gmotā čaka, da jo kolesje današnjega časa zmelje in tako za vselej potisne v pozabo vse vesele in radostne, pa tudi vse žalostne in trpeke spomine...

Res, vse leto se srečujemo; srečujemo kot oddelkovodje z obratovodji, kot delavci z oddelkovodji; srečujemo se kot podrejeni z nadrejenimi, kot polkvalificirani z visokokvalificiranimi. Srečujemo se dan za dnem, mesec za mesecem, leto za letom. Čas neizprosno drsi mimo nas; zdaj nas boža, zdaj biča in pušča sledove na naših obrazih. Čas drsi mimo vseh naših hotenj in želja, drsi in pretaplja v minulo delo.

Srečujemo se z vprašanji: ali je gotovo to in to, ali bo ono urejeno? Srečujemo se: ali je dobavljeno, ali je v izdelavi? Kaj je bilo sklenjeno, ali je potrebno, odobreno? Srečujemo se na sejah in v oddelkih, v obratih in pisarnah, na hodnikih in stopniščih: pripravite, pohitite, izdelajte, obdelajte, razčlenite in zberite, pripravite, pregledajte!

Takoj... nujno... hitro... čimprej...!

Tako je in tako pač mora biti! To je poslovni tempo, ki spremelja naše vsakdanje delo, ki pa je doberšen del našega življenja. In vsa ta vsakodnevna dogajanja, ki s filmsko naglico brze mimo nas, sprejemajo v sebe vedno novi in novi listi papirja, ki se zbirajo v zajetne mape, te se kopičijo v nove skladovnice papirjev, skladovnice neprestano rastejo in rastejo, dokler jih ne bodo roke bodočih pokolenj nekega dne, vse zaprašene, orumenele in osiwele odpremile v pozabo... v pozabo z vsem, kar smo v tem obdobju doživljali...

Iztega se leto in z njim poslovno leto. Spet si bomo segali v roke in si voščili mnogo sreče, zdravja. Voščili med seboj kot sodelavci in kot ljudje z vsemi človeškimi vrlinami in slabostmi. Voščimo si z željo po čimboljšem medsebojnem sodelovanju in razumevanju pri delu, ki nas družijo lepa desetletja našega življenja! Srečno 1979!

Stane Lovrenčič

Motor

»Danes pa nekam dolgo ni domov Uroša, kje neki se potepa?«

»Nikar si ne delaj skrbi mama, vsak čas bo privihral — lačen ko volk!«

»Nič me ne moti, če gre mimogrede k Vidi, tudi jaz sem bila nekoč mlada in razigrana, toda na kosilo pa bi lahko prišel ob pravem času, potem pa naj gre kamor hoče!«

»Mama, ne bodi tako neučakana, saj ni šel k Vidi, Uroš in še nekaj fantov so pri »Ljudski tehniki« prevzeli večje delo, ki ga bodo opravili v popoldanskem času.«

»Še to mu je bilo potrebno, saj kar lepo zasluži, ali ima kaj za bregom?«

»Nič takega mama, le silno si želi čimprej priti do motorja, obleke in čelade.«

Mama se z dolgim osuplim pogledom zazre v Darko in tiho s prizadetim glasom de: »Motor si želi in tega mi ni zaupal?«

Darko odloži skripta in stopi k mami: »Polomil sem ga — izčeval sem najino skrivnost, hotel te je presenetiti. Kamorkoli se ozreš po stanovanju, ni vrag, da ne bi kje tičala knjiga, ki govori o odkrivanju skrivnosti vesolja, o srečanju z neznanimi civilizacijami v daljnjih galaksijah, o zagonetnih vesoljskih plovilih in kaj ti vem še kaj. No in ob teh knjigah se mu je porodila misel na motor, zaščitno obleko — on ji že kar pravi skafander — in čelado.«

Sunkovito se odpro vrata in Uroš vihravo vstopi, pogled mu obvisi na presenečenih obrazih.

»Nič me ne glejte tako začudeno. Darko, pospravi z mize skripta in pojdi k očetu, mama, tebe pa prosim, da mi čimprej pripraviš kosilo, grozno se mi mudi!«

V dnevni sobi sta se oče in Darko pomenljivo spogledala.

Kot bi trenil — je Uroš pospravil vse, kar je mama postavila predenj, se preoblekel in zdirjal proti vratom.

»Kam te spet nese?«

»Pač grem — kot po navadi; zdravo mami!«

»No, če pa je taka sila — potem pa zdravo Uroš!«

Pred cvetličarno »Bela krizantema« sta se sestala Uroš in Vida. Dolg poljub je sprostil val vročih čustev ljubezni in radosti.

Prodajalka v cvetličarni šepne kolegici: »Ida, poglej tisti parček pred našim izložbenim oknom, to ti je ljubezen, bojim se, da se bosta skupaj zrasla!«

»Tako hudo pa ne bo, že dalj časa ju opazujem; večkrat imata zmenek pred našo cvetličarno. Ob neki taki priložnosti mi je šinila v glavo poredna, nagajiva misel, če bo punca zamudila zmenek, bom stopila k fantu s šopkom rož rekoč — poklon za zvesto ljubezen!« Jelka in Ida sta prasnili v razposajeni smeh.

Parček odide izpred cvetličarne — držeč se za roki.

»Še nekaj dni, pa bom imel motor in vse kar zraven sodi.« Molk. »Vida, ne moreš si misliti, kakšna razburljiva radost bo zame, ko bom oblekel — skafander — na glavo si poveznil čelado in prigrmel na zmenek s sijočim motorjem!«

»Uroš, kje pa boš dobil tolikšne denarje, to niso malenkosti!«

»Z vseh vetrov jih bom zbral in potem mi bodo odprta vsa pota široke domovine; oko se bo iskriilo in srce bo vriskalo ob prelestni krajini!«

Vida stoji pred cvetličarno, ogleduje si rože in sadike v lončkih — nemirne misli pa ji begajo vsepovsod. Da še ni Uroša — ni in ni mogla prav dojeti. Odkar sta se poznala je bil vedno za hipec pred njo. Kaj pa mu je danes padlo v glavo? To ji je burilo misli. Razmišljala je, toda noben vzrok se ji ni zdel tehten, o pač, še neka možnost obstoji; kaj pač če si je kupil motor? Po lepem — rahlo zagorelem obrazu je vzplapolal topel nasmešek. Pred cvetličarno se ob bobnečem in cvilečem hrupu motorja, zavor in gum ustavi Uroš.

Vida se toplo zazre vanj in veselo vzklikne: »Uroš, sedaj si pa pravi — vitez asfaltnih cest — na jeklenem konju!«

»Vida, raje bi slišal, če bi mi rekla — kozmonavt betona in asfalta — pa brez vesoljske ladje!«

»Naj bo po tvoje, v srcu pa si zame — vitez asfaltnih cest — in predrznež na jeklenem konju!«

»O, ti moja ogorela, navihana in prebrisana trmica!« Snel si je čelado, stisnil Vido k sebi in jo poljubil na čelo. Naslednji hip sta že drvela proti vabljeni, široki hitri cesti.

Jelka in Ida sta strmela, rdeli, pa tudi zavist ju je dajala, Jelka je prva prišla k sebi: »Tale fant pa ni kar tako, vse kaže, da ne bo nič s šopkom.«

»Človek ne sme nikdar izgubiti upanja, kajti upanje je velika stvar; nekateri menijo, da je to pol življenja — modruje Ida in se samozavestno zazre skozi okno.

Poletni večeri so čudoviti, ostra vročina popušča, s travnikov in logov zapihljajo sveži božajoči vetrčki, nosnice pa draži omarjen vonj po senu.

Vida se je prilepila Urošu za hrbet in občudovala pokrajino ter se vdajala blagim vonjavam senožeti in gozdov.

Ko sta se vračala proti domu — so se na nebu že prižigale prve zvezde in medlo mežikale v mlado poletno noč. Kratek vroč poljub in sijoče oči Vide — so se Urošu globoko vtisnile v srce. S toplim in bežnim pogledom se je ožrl proti Vidinem domu ter zdrvel po črnem, v noč se pogrezajočem asfaltu.

Bližal se je domu, še blag ovinek in bo na domačem dvorišču. Rahlo je zmanjšal hitrost — se nagnil ter v delcu sekunde zaznal, da ga motor ne uboga — že je drsel s ceste preko nasipa in nemočno obležal na črni livadi.

Po vsem telesu se začutil topo pekočo bolečino in pred očmi so mu žareli milijoni zvezdic. Iskreče zvezdice so izginjale, ostala je črnina in v sredi puste črnine se pojavi svetla z mavrično svetlobo obdana kroglica, ki postaja vse večja in večja, preleti temne ovalne obline bližnjih grmičev, nakar dolgo časa lebdi nad travnikom ter končno pristane.

Bajno očarljiva mavrična svetloba Uroša ščemi v oči, da komaj zre, v ogromno sploščeno srebrno kroglo — ki ždi na blazini vijoličnih plamenov.

Na sprednjem delu krogle se odpre lina skozi katero pade na travnik močan pramen svetlobe. Pramen se začne pomikati proti Urošu, se ustavi ob njem, rahlo zbledi in v soju svetlobe se pojavi kozmonavt v kovinsko srebrnem skafandru. Kozmonavrt sname vesoljsko čelado in Uroš krikuje od radostnega presenečenja:

»Vida, kdaj pa si zašla med kozmonavte!«

»Zemljan Uroš — vem, da te na nekoga spominjam, toda jaz ravnokar prihajam — po sili razmer — iz ozvezdja Herkula.«

»Zakaj pa si prišla na Zemljo — zagonetno skrivnostna kozmonavtka?«

»Naša formacija bojnih plovil je utrpela poraz v bitki s tehnično boljše opremljenimi bojnimi plovili, ki so nas napadla iz smeri ozvezdja Orion in smo se v stiski s pomočjo ukane — zatekli na tvoj planet.«

»To vse nekako razumem, toda povej mi — si ali nisi Vida, bodi jasna!«

»Sem in nisem! Ko smo se bližali Zemlji sem te opazila in naš robot je na ukaz poveljnika ladje — takoj posredoval vse podatke o tebi in tvojih prijateljih. Odločila sem se, da navzamem podobo tvojega dekleta, slutila sem, da bom na ta način najlažje vzpostavila stik s teboj — dragi Zemljan Uroš!«

»Vida, ne izmišljuj si zgodb, saj veš kako rad te imam; lepo te prosim, sedi k meni na motor in peljal te bom domov — kar v tem skafandru!«

»Dragi Zemljan Uroš, to ni mogoče, tvoje misli — s katerimi si v stiku z menoj — delujejo v razsežnosti moje bivanjske sredine — to je v razsežnosti planeta Galgomeša in nimaš zavestnega vpliva nanje; dočim tvoja zavestna misel — deluje v tvoji bivanjski zemeljski razsežnosti. Ti dve miselni razsežnosti pa delujeta neodvisno druga od druge, kvečjemu se kje križata ali pa le odsev silne volje pronikne iz razsežnosti v razsežnost.«

»Naj me vrag pocitra, če te kaj razumem. Draga kozmonavtka Vida, povej mi resnico, jaz se dobro počutim in ne vidim razloga, da ne bi ti šla z menoj domov!«

Pramen svetlobe zasija ostreje, komaj še vidnemu liku Vide, se od plovila približata dva velika rumena cruka svetlobe iz katerih stopita plečata, mrka kozmonavta, natakneti ji kozmonavtsko čelado in vsi trije brezšumno izginejo v srebrno plovilo, katero bliskovito utone v prostranstvih vesolja.

Uroš je stisnilo pri srcu in presunljivo jame klicati:

»Vida! Vida! Vida!«

»No, pomiri se Uroš, operacija je dobro uspela in zdravniki pravijo, da ne boš imel nobenih posledic; motor pa je Darko odpeljal k mehaniku v popravilo.«

Zvedavo in presenečeno je Uroš zrl okrog sebe, občudoval Vido in napeto razmišljal — kaj se pravzaprav dogaja z njim. Misli so se zbistritile, na obrazu mu je zaplesal nasmešek ob spominu na kozmonavte iz ozvezdja Herkula.

Vida se je bodrilno poslovila z rahlim poljubom na čelo in se toplo zazrla v Uroševe zamišljene oči ter odbrzela v službo.

Opoldne so ga obiskali: mamica, očka in brat Darko. Največ je hotela vedeti mama in ko ji je govoril o nenavadnih sanjah, se je samozavestno oglašil Darko: »No vidiš, kaj sem ti vedno pravil, ne hlataj tako noro po teh knjigah, ki govorijo o vesoljskih katastrofah, tu pa tam preberi tudi kakšen zgodovinski roman, da ne boš v bodoče imel težave s sanjami!«

Po odhodu staršev in brata — je rahlo zadremal, kar ga prebudi — s pravim slapom besed — dežurna sestra. Na omarici se je bohotil čudovit šopek živordečih nageljev. Ob kristalni vazli je slonelo sinjemodro pismo. Prebral ga je: »Skorajšnje okrevanje ti želim — Ida in Jelka iz cvetličarne BELA KRIZANTEMA«. Urošu je splaval pogled skozi okno preko streh — posejanimi z vsemogočimi antenami — in obvisel na koščku sinjega neba; pri srcu mu je bilo toplo!

R. B. Mali

NAGRADNA KRIŽANKA

										NIKOLAJ OMERZA	SAMOVLA DA	STAR CELJSKI TELOVADEC (TINE)	KNJIGA ZEMLJE- VIDOV, ATLAS	1	DELO ŠTAR- SKO VINO	BITJE Z VELIKIMI OČMI				
										ZASEBNI PROIZVA- JALEC						OSVEŽILNA JED	TONOVSKI NACIN	OS. ZAJMEK	SREDIŠČE MOLDAVITE	
										NEVESTI- NO PRE- NOŽENJE						ULICA	VRSTA, RED		BOKOL	
										TRIPADNIK AGRAAR. POLITIKE	ZNAM. SVED. AVTO	KEGLJ. KLUB	HERCE- GOVEC	TOČAJ	PUB. REVOLUCION (CHE)		OKLOPNO VOZILO TV NAPOV. ANDREJA			
MATINO NASELJE		AVSTRAL. VREČAR, KLOKAN																		
NEKDA- NJI TURŠKI VELIKAS		STAR. NEM. PEVEC (PETER) POKRIVALO				TONE KRALJ		VAŽNO ŽIVILLO DARIAN BOŽIČ												
SODOBNI SL. DRAM. (IVAN)			SNOP SLAME			AZIJSKA DRŽAVA														
DVOŽI- VKA			SLIŠNO MAHANJE S PERU- TNICAMI	STARO- RIMSKI POZDRAV		DEL ZOBOTVA H. IHE		ČERNIŠE- VSKI NIKOLA ŠPANITA												
ERBIT		PETER FALK POBODA ZA ČUETJE		DVIGNEN DEL LADITSK. PRENCA			NEBESA IGRALEC POLIC													
UMRLI SL. GLED. IGRALEC (IVAN)				NEM. PISAT (ARCHIM) POZITIVNA ELEKTRO.			DESCARTES NAČOČNIK ZA ENO OKO													
KRAVICA		EGIPT. VLADAR. NASLOV. VLADIMIR NAZOR				NERESNICA ROTACIJSKI PAPIR														
	KIPAR CANOVA	PLOH	SKLADNOST UJEMANJE DELAVEC V OLJARNI	GODRNJAC	NESPRE- TNEZ IRENA KOHONT															
						RIM. POD- ZEMLJE AM. PEVEC (FRANKIE)		LOTERI- JSKI LISTEK												
	TEK ČEZ DRN IN STRN	GER. BOG NEVIHTE VELIKO REŠETO			OVITEK DEL ANICNIH STEDROV			PREGOVOR LOUSKA PRIPRAVA												
SL. PROTE- STANTSKI PISATELJ (BOŠTJAN)				FRANČIČ OBLEKA			SPEVO- IGRA													
IGLASTO GODNO GRMIČJE (ERIKA)				KAJNOU BRAT			OBIČAJI, ŠEGA HIRAN JARC													
LOPATICA ZA ČIS- ČENJE PLUGA					DEL MATERIJE			PISATELJ MIKLOVE ZALE (JAKOB)												
PRITOK MOZELE V ZRN								TEŽA EMBA- LAŽE												

Kdo so nagrajenci?

Izžrebali smo naslednje nagrajence naše nagradne križanke:

1. nagrada 100 din
CILKA KOVACIČ, materialno knjigovodstvo
2. nagrada 75 din
NADA MALAČIČ, likvidatura

3. nagrada 50 din
ANICA GOLMAJER, upokojenka

Rešitve današnje nagradne križanke pošljite do 10. januarja 1979 v SPLOŠNI SEKTOR. Na kuverto pripišite »NAGRADNA KRIŽANKA«.

ZAKON O OBLIGACIJSKIH RAZMERJIH

1. oktobra je pričel veljati Zakon o obligacijskih razmerjih, ki je eden najboljšejših zakonov v našem pravnem sistemu, saj obsega kar 1109 členov.

Obligacijska razmerja so razmerja, ki vsakodnevno nastajajo pri prometu blaga in storitev. Do 1. oktobra so bila ta razmerja urejena s pravnimi pravili bivših civilnih in trgovinskih zakonov, v kolikor niso vsebinsko nasprotovala naši družbenoekonomski ureditvi. Splošne uzanice za blagovni promet iz leta 1956 so delno izpopolnile pravno praznino na tem področju. Po obsežnih pripravah ter več načrtih je končno bil v letu 1977 pripravljen predlog zakona o obligacijskih razmerjih, sprejet v zvezni skupščini marca 1978 in kot že rečeno z rokom veljavnosti 1. oktober 1978.

Glede na veliko število členov bi morda lahko sklepali da je zakon zajel celotno obligacijsko snov. Vendar temu ni tako, saj zakon mnogo obligacijskih razmerij ne ureja. Po določbi zvezne ustave namreč federacija po zveznih organih ureja temelje obligacijskih razmerij, tj. splošni del obligacij, ter pogodbeni in druga obligacijska razmerja na področju prometa blaga in storitev; zaradi tega tudi zakon poleg splošnega dela obligacij ureja samo tiste institucije, ki urejajo promet blaga in storitev. Za ostale institucije (določene seveda ureja tudi zakon o združenem delu) bi prišla v poštev republiška zakonodaja, ki pa je še ni in v takem primeru veljajo seveda še prejšnja pravna pravila.

Predmet zakona o obligacijskih razmerjih je zlasti PROMET BLAGA IN STORITEV, s čimer je seveda zajeta zlasti dejavnost organizacij združene-ga dela.

Razmerja med posamezniki pa se lahko prilagodijo pravilom, ki so predvsem namenjena prometu med družbenimi organizacijami. Vendar pa se je v specifičnih vprašanjih pokazala potreba, da se določena razmerja ne uredijo povsem enako za družbeno pravne osebe in za posameznike. Zakon določa posebnosti za gospodarske pogodbe. Gospodarske pogodbe so tiste, ki jih organizacija združenega dela in drugi, ki opravljajo kakšno gospodarsko dejavnost, sklepajo med seboj v opravljanju dejavnosti, ki so predmet njihovega poslovanja.

Gospodarsko pravo so doslej pretežno urejale splošne uzanice za blagovni promet. Po uveljavitvi zakona o obligacijskih razmerjih pa se v vprašanjih, ki so urejena z zakonom, ne moremo ravnati več po uzancih. Tako v gospodarskem poslovanju ne velja več domneva, da so stranke privolile v uporabo

uzanc, če jih v pogodbi nista izključili. Lahko pa se stranke dogovorijo za uporabo uzanc v primerih, ko isto vprašanje ureja zakon z dispozitivnim predpisom (predpisi, ki niso obvezni), medtem ko v primerih, če zakon isto vprašanje ureja s kogentnim predpisom (predpisi, ki so obvezni), stranke ne morejo dogovoriti česa drugega, torej tudi ne uzanc.

Zakon ne ureja razmerij v zvezi z nepremičninami, prepustil jih je torej republiški zakonodaji.

Zakon se deli na splošni in posebni del. V splošnem delu so urejeni temelji obligacijskih razmerij, in sicer temeljna načela, nastanek, učinki ter prenehanje obveznosti. V posebnem delu so zajete pogodbe.

Med temeljnimi načeli obligacijskih razmerij velja omeniti predvsem načelo ustavnosti, načelo skladnosti obligacijskih razmerij z samoupravnimi sporazumi, načelo svobode pogajanja, načelo prepovedi povzročenja škode, načelo pravičnosti, načelo povrnitve nepremoženjske škode, načelo celovitosti urejanja pogodbenih in drugih obveznostnih razmerij. Poseben poudarek daje zakon načelom morale, ki jih obravnava z raznih vidikov. Tako lahko udeleženci v prometu svobodno urejajo obligacijska razmerja, ne smejo pa jih urejati v nasprotju z moralo. Načelo morale socialistične samoupravne družbe je najširši pojem, ki obsega tudi vsa druga moralna načela po zakonu o obligacijskih razmerjih, med njimi zlasti načelo vesti in poštenja, načelo prepovedi zlorabe pravic, načelo solidarnosti, načelo uporabe dobrih poslovnih običajev. Pravna teorija definira moralne norme kot pravila o tem, kaj v družbeni skupnosti velja kot pošteno, častno, humano. Socialistična morala se v obligacijskih razmerjih kaže v načelu enakosti — enakosti dajatve in protidajatve, ter v načelu delitve po delu — ko naj bo nagrada za opravljeno delo odvisna od vloženega dela. Pravno relevantna so torej tista načela morale, ki se štejejo za temelj jugoslovanskega pravnega sistema in jih zaradi tega zakon imenuje morala socialistične samoupravne družbe.

Posebno vlogo pri urejanju obligacijskih razmerij pa imajo dobri poslovni običaji, po katerih se udeleženci morajo ravnati.

Predmet drugega dela zakona so posebne vrste pogodb, ki se najbolj pogosto pojavljajo v vsakodnevnem življenju in poslovni praksi pri prometu blaga in storitev. Tako zakon ureja skupno 32 vrst pogodb. Glede na sistem razporeditve pogodb v zakonu, je mogoče sklepati, da so pogodbe razporejene glede na učinek, ki jih imajo na premoženje pogodbenih

strank. V prvo skupino bi lahko šteli pogodbe z odsvojitvijo premoženja ali pravic; to so pogodbe, s katerimi se prenašajo lastninske pravice oz. pravice razpolaganja in sicer so to PRODAJA, MENJAVA, PRODAJNO NAROČILO.

V drugo skupino bi spadale pogodbe o uporabi tuje stvari oz. pravice. Značilnost teh pogodb je, da se omogoča koriščenje tuje pravice ali stvari za določen čas s tem, da se po preteku določenega časa ista stvar oz. pravice ali stvar enake vrste vrne lastniku oz. upravičencu razpolaganja. V to skupino spadajo POSOJILO, pogodba o najetu gostinskih zmogljivosti, kreditna pogodba, licenčna pogodba.

V tretji skupini so pogodbe o storitvah, na osnovi katerih pogodbeni stranka opravlja določeno delo za drugo pogodbeno stranko ne glede na to, ali se ta opravlja proti plačilu ali brez plačila. V širšem pomenu se te pogodbe imenujejo pogodbe o delu. Po zakonu o obligacijskih razmerjih pa lahko med te pogodbe uvrstimo torej pogodbe o delu, gradbene pogodbe, prevozno pogodbo, shranjevalno pogodbo, skladiščno pogodbo, posredovanje, špedicijo, kontrolo blaga in storitev, komisijo, trgovinsko zastopstvo, bančni denarni depozit, bančni tekoči račun, akreditiv.

V četrto skupino bi spadale tvegane pogodbe, kjer je realizacija pogodbe obveznosti ene ali obeh pogodbenih strank odvisna od nekega bodočega predvidenega ali pa vsaj časovno nedoločenega dogodka. To je zavarovalna pogodba.

V peto skupino štejemo vse druge pogodbe, kot je to zastavna pogodba, poroštvena pogodba, asignacija, pogodba o poravnavi.

Zakon o obligacijah ureja pogodbe na področju prometa blaga in storitev, ki so po svoji vsebini in učinku oz. posledicah ki jih ustvarjajo različne, vendar pa za vse te pogodbe veljajo naslednje značilnosti:

— nastanek obveznosti se kaže v tem, da ena ali obe po-

godbeni stranki nekaj dajo, storijo, dopustijo ali opustijo;

— dispozitivnost glede nastanka in glede vsebine pogodbenega razmerja, ki dovoljuje, da udeleženci uredijo svoje obligacijsko razmerje drugače, kot je določeno v tem zakonu, če iz posamezne določbe tega zakona ali iz njegovega smisla ne izhaja kaj drugega;

— sklepanje pogodb s sprejemom ponudbe; ponudba je namreč sprejeta, ko ponudnik sprejme izjavo naslovnika, da sprejema ponudbo;

— neobličnost pogodb, razen če zakon ne določa obličnost za določene pogodbe.

S sklenitvijo pogodbe pogodbeni stranke želijo doseči nastanek določene obligacije, ki praviloma vsebuje obveznost in protioveznost. Nastanek obveznosti je povezan s sklenitvijo pogodbe, to pa je takrat, ko so se stranke zedinile o bistvenih sestavinah posameznih pogodb. Zakon pri posamezni pogodbi opredeljuje bistvene sestavine pogodbe bodisi v obliki definitivnega pojma pogodbe ali pri določanju osnovnih elementov pogodbe, zlasti pravic in obveznosti pogodbenih strank.

Za sklenitev pogodbe se ne zahteva nikakršna oblika, razen če zakon drugače zahteva. Za določene pogodbe zakon zahteva da morajo biti sklenjene v pisni obliki, kot je to npr. gradbena pogodba, pogodba o licenci, prodaja z obročnim plačilom.

Zakon o obligacijskih razmerjih pomeni velik prispevek k izgradnji našega pravnega sistema, še posebej zato, ker imamo v Jugoslaviji sedaj prvič zaokroženo materijo odškodninskega prava.

V AERU pripravljamo o obligacijskih razmerjih seminar za delavce v komercialnem sektorju, ker je potrebno, da se z zakonom podrobneje seznanijo, saj ga bodo v praksi uporabljali kot enega od temeljnih zakonskih predpisov s področja svojega dela.

M. Marulec

*Dopisujte
v svoje glasilo
Naš aero*

Pregled samoupravnih aktivnosti v letu 1978

Samoupravna dejavnost v letošnjem letu je bila še posebno močna. Z uveljavljanjem določil zakona o združenem delu so bile pred delegati zastavljene še pomembnejše in odgovornejše naloge. V času od izvolitve v mesecu marcu so se delegati delavskih svetov TOZD in DSSS sestali približno desetkrat. Osrednje točke razprav so bile obravnave o predlogih samoupravnih splošnih aktov in samoupravne organiziranosti DO. Ocenjujemo, da je bila aktivnost delavskih svetov temeljnih organizacij in delovne skupnosti skupnih služb zadovoljiva. Kljub temu menim, da je potrebno opozoriti na dejstvo, da se nekateri delegati ne udeležujejo sej in da ne sklicujejo samoupravnih delovnih skupin. Ob tej priložnosti ponovno opozarjamo delegate na dolžnost sklicevanja samoupravnih skupin in informiranja sredine, ki jih je izvolila, o problematiki, ki jo DS obravnava. Le tako bomo dosegli boljše stopnjo samoupravnega delovanja v naši delovni organizaciji. Prav tako bo potrebno okrepiti koordiniranje dela z družbeno-političnimi organizacijami.

Omenimo naj še delovanje izvršilnih organov, pri katerih je po oceni potrebno izpostaviti komisije za delovna razmerja in komisije za organizacijo in nagrajevanje. Nekoliko manj je opaziti aktivnosti ostalih izvršilnih organov, kakor tudi komisij samoupravne delavske kontrole, medtem ko je bilo delo disciplinskih komisij precej razgibano. Še posebej v drugi polovici leta pa smo pogre-

šali sklicevanje zborov delavcev.

Ob oceni samoupravne aktivnosti je potrebno izpostaviti organiziranje in izvedbo volitev delegatov posebnih delegacij SIS, delegacije zbora združenega dela in samoupravnih organov, ter referendumov.

Pri pregledu delovanja organov DO, pa naj omenimo predvsem DS DO in odbora za kadre in družbeni standard. Nekoliko manj pa so bili aktivni ostali izvršilni organi DS ter komisija samoupravne delavske kontrole.

Še posebej bi radi opozorili na delo posebnih delegacij SIS in delegacije zbora združenega dela. V skladu z navodili, ki smo jih prejeli v času predvolilnih aktivnosti, smo izvolili 10 posebnih delegacij in delegacijo zbora združenega dela. Analiza dela le-teh, pa je za pokazal da z njihovim delom še ne moremo biti zadovoljni. Vzrokov za takšno stanje je več, še posebej pa bi bilo potrebno preveriti udeležbo na sejah. Nema lokrat delegacije niso sklepčne, kar bi vsekakor bilo nujno za kvalitetno delo. Zato je bil sprejet dogovor, da bomo predvsem v prvi fazi sklicevali konference delegacij, saj bo na ta način možno kvalitetnejše sodelovanje strokovnih služb in delegacij.

S samoupravno aktivnostjo v tem letu smo torej lahko zadovoljni. Vendar menimo, da bo v prihodnje nujno posvetiti večjo pozornost vsem zgoraj navedenim pomanjkljivostim in še posebej organom, katerih delo doslej ni bilo zadovoljivo.

Dragica Temnik

nagrajevanju po delu in skrbi za delovnega človeka. Njihovi povprečni mesečni osebni dohodki celotne delovne organizacije so 6.765 dinarjev s tem, da je kvalifikacijska struktura zelo visoka in še nenehno vlagajo v nadaljnje izobraževanje kadrov. Stanovanjskih problemov v glavnem nimajo, saj so pereča vprašanja rešili. Imajo solidno urejeno družbeno prehrano, za letni dopust pa daje-

jo svojim delavcem regres v maksimalni dovoljenega.

Savremena administracija je tudi soavtor samoupravnega sporazuma o trajnem poslovnem sodelovanju na družbeno ekonomski osnovi skupnega prihodka med proizvodnimi organizacijami kemične grupacije pisarniškega in šolskega pribora, proizvodnji obrazcev, papirne konfekcije in ostale proizvodnje s trgovskimi podjetji.

Z. K.

Delo sindikatov

Pred nami je konec leta, ko ponavadi delamo obračun nad delom, opravljenim v preteklem obdobju.

Za delo osnovnih organizacij sindikata v tem obdobju bi lahko rekli, da je bilo dokaj aktivno in uspešno. Izvršni odbor konference osnovnih organizacij sindikata, ki je koordinacijski organ vseh osnovnih organizacij, se je sestel štirikrat in na sejah obravnaval med drugim tudi naslednje: finančno poslovanje OOS, samoupravno organiziranost DO in vse probleme, ki so v zvezi s to nastali; velik poudarek je IO K OOS na svojih sejah posvetil pripravam na razpravo o kongresnih dokumentih za 9. kongres ZSS in 8. kongres ZSJ in tudi pokongresni dejavnosti. Člani IO K OOS so razpravljali tudi o sodelovanju s slovenskim atletskim klubom Celovec, dali so pobudo za ustanovitev Aktivna žena in iniciativnega odbora DIATI društva; aktivno so se vključili v javno razpravo o ekonomski in ekološki sanaciji Cinkarne Celje; govorili so o delovanju delegacij, o problematiki osnovnega šolstva, o delovanju sveta abonementov in s tem v zvezi o problematiki toplega obroka. Člani so se dogovorili tudi o obisku sodelavcev, ki so že dalj časa bolni.

Izvršni odbor konference osnovnih organizacij sindikata je bil tudi organizator obiska sindikalnih funkcionarjev republiškega odbora sindikata delavcev kemične in nekovinske industrije in republiškega odbora sindikata delavcev papirne, grafične in časopisno založniške dejavnosti. V okviru IO K OOS delajo naslednje komisije: komisija za šport in rekreacijo, kulturna komisija in komisija za uresničevanje zakona o združenem delu, aktiv žena, ki svoj program tudi dobro uresničujejo.

Izvršni odbor osnovne organizacije TOZD Kemija Celje se je v preteklem letu sestel na devetih delovnih sestankih, na katerih so člani obravnavali problem nočnega dela žena, problematiko malic, seminar Človek — delo — kultura in druge tekoče zadeve.

Zelo aktivno so se vključili v razpravo ob obeh kongresih Zveze sindikatov.

Izvršni odbor OOS TOZD Kemija Šempeter je na svojih se-

jah obravnaval problematiko financiranja OOS, redno je spremljal poslovanje TOZD in DO, obravnaval predlog dodatkov k samoupravnim sporazumom o temeljnih planov družbenih dejavnosti za obdobje 1979-80 in druge probleme, ki so nakazani tudi v vseh ostalih osnovnih organizacijah.

Za vse IO OOS je značilno tudi dokaj dobro sodelovanje z ostalimi družbenopolitičnimi organizacijami v TOZD oz. DSSS. Izvršni odbor osnovne organizacije sindikata TOZD Grafika je na svojih sestankih obravnaval vse tekoče probleme, kot so: poslovanje TOZD in DO, pokongresno dejavnost, bil je tudi nosilec organiziranja internih športnih tekmovanj. Kot za vse ostale IO OOS lahko tudi za izvršni odbor osnovne organizacije DSSS trdimo, da je v preteklem letu marljivo in uspešno delal. Sestel se je na 10. sejah in obravnaval probleme, ki so se pojavili v zvezi s samoupravno organiziranostjo DO Aero, člani so razpravljali tudi o spremenljivem delovnem času, o notranjih vprašanjih, o delovanju delegacij in o delovanju samoupravne delavske kontrole.

Pred člani osnovnih organizacij sindikata je veliko nalog, ki sta jih nakazala oba kongresa ZS, zato bo treba tudi v bodoče veliko in aktivno delati.

Angelca Hudej

Naši poslovni partnerji

Savremena Administracija Beograd je poslovni partner, ki je v samem vrhu naših kupcev, sicer bi športno rekli »tekma za medaljo«. Iz majhne poslovne pisarniške obrazce in pribora je v slabih 25-letih postalo močno trgovsko založniško-grafično podjetje.

V juliju 1954 se je z odcepitvijo iz takratnega invalidskega podjetja formirala »Savremena administracija«, ki je takrat štela le trideset članov. Maloštevilni mladi kolektiv je iz leta v leto prizadevno večal svoje uspehe. Po desetletnem uspešnem poslovanju in z vidnimi rezultati se ji je pridružilo grafično podjetje »Branko Džonović«, Z začetkom leta 1965 »Savremena administracija« širi svojo dejavnost in kot proizvodno trgovsko podjetje organizira v svojem novem sestavu tri sektorje:

1. trgovski sektor
2. založništvo in
3. tiskarno.

Po sprejetju nove ustave in ZZZD se je podjetje samoupravno organiziralo v delovno organizacijo s šest temeljnimi organizacijami in dvema delovnimi skupnostima za ekonomsko finančne posle in za pravne, kadrovske in splošne posle.

Tako ima danes »Savremena administracija« 30 prodajal in poslovnih na veliko in malo ter zaposlenih skoraj 1000 delavcev. Prav tako je skoraj na celotnem jugoslovanskem tržišču z vsemi našimi proizvodi. Skupni prihodek je bil v lanskem letu 730 milij. din nasproti 570 v letu 1976. Vredno je omeniti še to, da financirajo skoraj kompletno poslovanje iz lastnih finančnih sredstev in še nobena poslovna enota ni zabeležila izgube. Tako solidno in zdravo poslovanje pa se odraža tudi v

ZA SMEH

Rekruta sta želela v morarico. Oficir ju vpraša:

»Ali znata plavati?«
Prvi: »Grega, saj vidiš, da še ladij nimajo!«

V šoli se pogovarjajo o lepem vedenju.

Profesor: »Prvič peljete dekle na večerjo. Sedita v restavraciji in morate na stranišče. Kako ji boste to lepo povedali?«

Tom: »Rekel bi: Oprostite, moram na WC.«

Pavle: »Lulat grem!«

Profesor z odgovoroma ni bil zadovoljen. Potem se je oglašil Peter: »Jaz bi rekel: Oprosti mi za trenutek. Pozdravit grem prijatelja, ki ti ga bom kasneje predstavil.«

Delo mladine v letu 1978 ter naloge v letu 1979

Če ocenjujemo delo mladine za letošnje leto na splošno, potem lahko oceno strnemo v dve ugotovitvi:

— v letošnjem letu beležimo prve večje uspehe pri delovanju OO ZSMS v TOZD oz. DSSS, ki naloge v skladu z dokumenti in programsko usmeritvijo v ZSMS v ZSMJ samostojno izvajajo, imajo svoje akcijske programe, pri delu je opaziti več samoiniciativnosti, aktivnih je malo več mladincev kot je bil to primer v preteklosti,

— delo koordinacijskega sveta je po volilnih konferencah v OO ZSMS skoraj zamrlo; v teku so bili dogovori, kaj in kako bo koordinacija v prihodnje potekala.

Čeprav je v uvodu ugotovljeno, da so bile OO ZSMS v tem letu dokaj aktivne, ne moremo mimo tega, da ne izpostavimo napake, ki so bile najpogostejše:

— pomen OO ZSMS v posameznih TOZD oz. DSSS še vedno ni takšen kot bi v skladu z dokumenti naše organizacije moral biti; danes še vedno ne moremo reči, da so OO ZSMS enakopravne ostalim političnim organizacijam, to pa ne moremo razumeti kot da statusno to vprašanje pri nas ni rešeno. Ravno obratno, pri nas je enakopravnost OO ZSMS v primerjavi z ostalimi DPO nesporna; žal je potrebno ugotoviti le to, da so naše OO ZSMS pozabile

na nekaj najpomembnejših političnih nalog, ki bi jih morale same dosledneje izvajati, se vključevati v splošne politične napore ter tako praktično dokazati svoj pomen; naj naštejemo le nekaj teh nalog: naloge s področja stabilizacije, pospeševanje inovacijske dejavnosti med mladimi, naloge s področja ljudske obrambe in družbene samozaščite, kritičnejši pristop mladih pri ocenjevanju po delu v posameznih samoupravnih delovnih skupinah, lastni napor za izboljšanje delovne in tehnološke discipline, itd. Težko je naštet vse, saj jih ni tako malo. Menim, da bi z malo dobre volje, večjo pripravljenostjo pri družbenopolitičnem delu nekaj uspehov dosegli. Jasno pa je, da je za pravo politično delo ene organizacije nujno, da je aktivnih dosti več članov, tako maloštevilni aktivisti v naših vrstah tega prav gotovo ne morejo doseči, saj so preveč obremenjeni s stalnimi, operativnimi nalogami.

Jasno, pri nas niso samo napake, tudi uspehi niso majhni:

— v letošnjem letu se je precejšnje število naših članov udeležilo mladinskih delovnih akcij; v posameznih TOZD oz. DSSS je bilo organiziranih tudi vrsto lokalnih delovnih akcij: vse od čiščenja okolja, zbiranja odpadnih surovin, krasitve, okopavanja gredic pa vse do dela v proizvodnji kot je bil primer zavijanja Amor rol v obra-

tu jasnit, v času, ko je bila potreba po le-teh na tržišču največja.

— še nadalje se naloge sodelovanja z OO ZSM v pobratenih mestih Celja (Sisak, Doboj, Čuprija) in Šumadijo Beograd zadovoljivo izvajajo,

— naloge OK ZSMS Celje se dokaj dosledno izvajajo,

— priprave na kongres so potekale v vseh OO ZSMS, kjer je bilo sprejetih tudi nekaj konkretnih pripomb na posamezne osnutke dokumentov,

— velik uspeh smo dosegli v času priprav na volitve delegacij in samoupravnih organov, saj je zastopnost mladih v posameznih organih odlična, povsod celo procentualno več kot je dejansko glede na število vseh zaposlenih. Ne moremo pa še danes oceniti ali ti delegati tudi svoje funkcije opravljajo tako kot je njihova obveza. To je še naloga, ki nas čaka v kar najbližji prihodnosti.

Omenila sem že, da bo delo koordinacije na nivoju delovne organizacije v prihodnje potekalo drugače kot je bilo pred volilnimi konferencami:

1. Koordinacija dela po posameznih področjih:

a) skupaj z ostalimi DPO: formirale se naj bi skupne komisije, ki bi jih sestavljali referenti posameznih področij:

— komisija za šport in rekreacijo

— komisija za kulturno dejavnost

— komisija za idejnopolično usposabljanje.

Nekatere od teh komisij so že formirane po tem principu in že delujejo,

b) komisije OO ZSMS, ki bi jih enako sestavljali referenti posameznih OO ZSMS:

— komisija za ljudski odpor in drubeno samozaščito

uredniški odbor glasila mladine Aera

— komisija za mladinske delovne akcije

— komisija za mladinski turizem.

Poleg teh organov pa bi še formirali:

— klub štipendistov Aera

— klub Organizacije združenih narodov.

2. Naslednja metoda dela povezovanja dela OO ZSMS so sklici skupnih sej predsedstev OO ZSMS, kjer bi obravnavali in se dogovarjali za skupne akcije širšega družbenega pomena in naloge, ki so pomembne v naši delovni organizaciji.

3. Inicijator in usklajevalac dela na posameznih področjih naj bi postal koordinator ZSMS (podobno kot je to primer pri ZK), ki bi hkrati bil tudi sklicatelj in predsedujoči na skupnih sejah predsedstev OO ZSMS.

4. Kadrovsko evidenco je nujno poenotiti na nivoju delovne organizacije, za kar naj bi bili zadolženi sekretarji OO ZSMS skupaj s tajnikom družbenopolitičnih organizacij.

O teh predlogih, kako bi naj potekala koordinacija mladine v prihodnje, poteka prav v tem času tudi razprava v posameznih OO ZSMS. Po uskladitvi metod dela pa bomo sprejeli še poslovnik dela, kjer bomo pomembne naloge še posebej opredelili.

Zvezni kongres ZSMJ bo po vsej verjetnosti prinesel tudi nekaj sprememb glede posameznih določil statuta, kar bo potrebno upoštevati tudi pri našem delu v prihodnje.

Anita Žohar

Predstavljamo vam

(Nadaljevanje s 4. strani)

Kaj pa celulozarji in papirničarji? Povprašali smo delavca celuloze, ki dela v tovarni že 32 let in najmlajšega izmenskega delovodjo v papirju, kako doživljata tovarno. Povedala sta nam:

TONE ŠINKO, izmenski vodja celuloze:

»Začel sem kot komandir področne milice v tovarni. Delovna pot pa me je vodila še po drugih delih. Tako sem opravljal delo normirca, pomočnika zidarja, pomočnika kuharja in kuharja celuloze. Vprašujete, kako doživljata tovarno. Malo sem razočaran. Zelo sem bil vesel, ko so rekli »postavili« bomo papir, uredili prostore in asfaltirali poti, po katerih smo prej hodili na delo. Veliko je narejenega od tega, toda ni še vse dobro steklo.

JOŽE KORBIČ — izmenski delovodja papirja (od 6. decembra 1978).

»Po delovnem stažu delovodja papirja sem res najmlajši, toda po letih ne, saj sem že 16 let v tovarni. Ves čas pa mi je manjkalo to, da bi spremljal

proizvodni potek od surovine do finalnega proizvoda. Zato sem delal po oddelkih in upam prišel do konca. Moram pohvaliti papirničarje v papirju, so »fejst fantje«, veliko so mi pomagali v pripravljalni dobi, tako da sem danes že kar izobilkovan papirničar v papirju.

Vse tri pa smo poprašali tudi po željah v naslednjem letu?

FRANC JAMNIK — upokojenec:

»Kaj si želim v novem letu? No, ponovnega in še več ponovnih srečanj s sodelavci stari in novimi v »fabrku«.

TONE ŠINKO — da se tovarna ne bi več srečevala s takimi težavami.

JOŽE KORBIČ — da bi naša tovarna splavala iz trenutnih težav, kar pa sploh ni vprašanje, da ne bi, zato tudi poln optimizma, želim vsem Aerovcem srečno 1979 in dobre poslovne rezultate.

Voščilom za srečno 1979 in dobre poslovne rezultate vse DO se pridružuje tudi kolektiv TOZD Medvode.

K. Dovč

Osebne vesti

V tem mesecu so se naslednjim našim delavcem rodili otroci: Krivec Brigita sin Andrej, Vankner Igorju hči Urška, Napotnik Antonu sin Luka, Plauštajner Denji hči Petja, Temnik Majdi hči Katja, Mulej Cvetki sin Dejan, Djurkas Stefanu in Fani hči, Kosmatin Karin in Vojku hči Jesenka, Medenjak Dragici in Slavku sin Damir, Pikelj Francu sin Primož, Babovič Mirku hči Urška.

Poročili pa so se: Kostanjevec Lovrencija poročena Gril in Ratkovića Dobrina poročena Planinčič.

Vsem naše iskrene čestitke!

Za smeh

Mladenka pred poroko potoži mami, da jo zelo skrbi, kako bo. Mama jo tolaži, naj se nič ne boji, da ji bo že mož pokazal, kako.

»Veš, mama, saj tisto znam, samo kuhati ne znam.«

Čedna pacientka: »Doktor, mislim, da mi boste moral odstraniti slepo črevo...«

Zdravnik po pregledu:

»Ne bo potrebno. To slepo črevo bo prišlo ven samo od sebe...«

SREČNO V LETU.

VAM
ŽELITA
VAS
DEDEK MRAZ
IN GREGA PA
ŠE SPLOH...

...SAJ
BI
PRIŠEL IN VAS OBDARIL, PA SE
BOJIM, DA BOM DOBIL OD
VARNOSTNIKA BALONČEK...

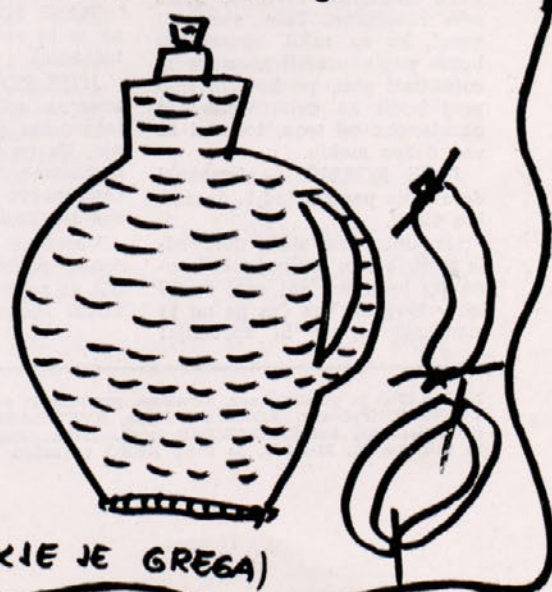
MALI OGLAS!

VABIMO VSE KANDIDATKE ZA NOVA DELOVNA
MESTA, DA SE ČIMPRES DOBIMO NA KAKŠNEM
„HAUSBALU“. SLUŽBA ZAGOTOVLJENA!

SPLOH PA NI RES, DA
DEDKA MRAZA LETOS NI BILO
V AERU. KOLEGICA IRENA
JE DOBILA 15. DECEMBRA
KAR TRI PLAČE.

(ČE SE ŽE DEDEK MRAZ
OBAZI ZMOTI, ZAKAJ SE PA
ŠE KDO DRUG NEBI...!)

VOŠČILO:

(KIE JE GREGA)